

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на културата

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 – г.

На основание чл. 13д от Закона за професионалното образование и обучение при спазване на изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс, и във връзка с осъществяване на професионално образование по професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Учебна програма за специфична професионална подготовка по учебен предмет **Основи на библиотечното дело** за специалност код **3220101** „Библиотекознание“, професия код **322010** „Библиотекар“ от професионално направление код **322** „Библиотечно-информационни науки и архивистика“.

Учебната програма влиза в сила от учебната 2017/2018 година.

БОИЛ БАНОВ

Министър на културата

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО

ОСНОВИ НА БИБЛИОТЕЧНОТО ДЕЛО

СПЕЦИФИЧНА ПРОФЕСИОНАЛНА ПОДГОТОВКА

УТВЪРДЕНА СЪС ЗАПОВЕД №

ПРОФЕСИОНАЛНО НАПРАВЛЕНИЕ:

код 322

**БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ
НАУКИ И АРХИВИСТИКА**

ПРОФЕСИЯ:

код 322010

БИБЛИОТЕКАР

СПЕЦИАЛНОСТ:

код 3220101

БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ

София, 2017 година

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА

Учебната програма по учебен предмет **Основи на библиотечното дело** е предназначена за професията **Библиотекар**, специалност **Библиотекознание** от професионално направление **Библиотечно-информационни науки и архивистика**, съгласно типовия учебен план за професионално образование с придобиване на трета степен на професионална квалификация, дневна форма на обучение, с прием след завършено основно образование.

В учебната програма е включен материал, с овладяването на който се цели въвеждане на учениците в професията и специалността и получаване на необходимите знания и умения.

Чрез учебното съдържание по предмета обучаемите да добиват обща представа за библиотечното дело като събирателно понятие, което включва всички дейности на библиотеките и формите на взаимодействие между тях , изискванията към библиотечната професия и историческото развитие на библиотеките.

Учебното съдържание е разпределено в осем /8/ раздела, като в тях се конкретизира броят на учебните часове и включените теми. Всяка тема се разпределя от учителя в началото на учебната година.

Обучението по предмета се извършва във взаимовръзка с учебните предмети от отрасловата и специфичната професионална подготовка.

Спецификата на обучението налага учебният процес да се провежда в специализирана среда- кабинет,библиотеки,музеи, архиви. Приложният характер на учебния предмет изисква онагледяване с разнообразни съвременни информационно-комуникативни технологии, посещение на различни видове библиотеки.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ

С обучението си по основи на библиотечната дейност се цели учениците да усвоят знания и умения за библиотечните дейности, да познават библиотечната система в България и задачите ѝ в информационното общество. Учениците трябва да придобият начални умения за прилагане на получените знания при решаване на конкретни проблеми в бъдещата си професионална дейност.

Изучаването на Основи на библиотечното дело съдейства за общотехническата подготовка на учениците, за развиване на професионалните им интереси и за формиране на инициативност и иновативност при прилагане на наученото .

Основните задачи на учебно-възпитателната работа по предмета са:

- да се изяснят и осмислят от учениците основните понятия в библиотечната дейност
- да се развиват познавателните интереси към новите форми на информационни ресурси и услуги в библиотечните институции
- на основата на придобитите знания учениците да придобият елементарни умения за извършване на елементарни професионални библиотечни операции и дейности.
- да се формират качества на: точност, самостоятелност, творчество, комуникативност.

Изучаването на Основи на библиотечното дело ще съдейства , за развиване на професионалните интереси на учениците и за формиране на творческо отношение и желание да прилагат иновативни методи на работа в библиотеките.

III. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНОТО ВРЕМЕ

Общият брой учебни часове по учебния предмет **Основи на библиотечното дело** се разпределя по класове в съответствие с утвърдения учебен план.

КЛАС	Брой учебни седмици	Общ брой часове
VIII	36	36
IX	36	36

IV. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

Структурирането на учебното съдържание е по раздели и теми. За всеки раздел в програмата са записани препоръчителен брой учебни часове и теми. Учителят конкретизира броя на учебните часове за всяка тема в съответствие с посочените за раздела. Учителят разпределя броя на часовете, предвидени по учебния план и по учебната програма в годишното си разпределение.

За постигане целите на обучението учителят разпределя учебните часове за нови знания, упражнения и контрол.

№ по ред	Наименование на разделите и темите	Брой часове
	VIII КЛАС	
	РАЗДЕЛ I. Теоретични основи на библиотечното дело	10
1.	Библиотеката като част от културната надстройка на обществото и мястото ѝ сред културните институции	
2.	Типове и видове библиотеки	
3.	Библиотечни дейности и взаимодействие между тях.	
	РАЗДЕЛ II. История на библиотеките	12
1.	Библиотеките в древния свят	
2.	Библиотеките през Средновековието	
3.	Библиотеките през епохата на Възраждането	
4.	История на библиотеките след Великата френска революция	
	РАЗДЕЛ III. Библиотекознанието и библиотечното дело в България	8
1.	Условия и предпоставки за зараждане на библиотеките и библиотекознанието в България	
2.	Културата и библиотеките в България на границата между 19-ти и 20-ти век	
3.	Развитие на ранното българско библиотекознание и първите съвременни библиотеки	
	РАЗДЕЛ IV. Общо теоретични и исторически етапи в българското библиотекознание	6
1.	Визията за професията на библиотекаря и библиотечното образование	
2.	Първи закони и наредби за библиотеките у нас и в чужбина	
3.	Историята на българските библиотеки през погледа на изследователите	
	Общо	36
	IX КЛАС	
	РАЗДЕЛ V. Национална система на библиотеките в България	10

1.	Библиотечна система и библиотечни мрежи в България	
2.	Основни видове библиотеки в България	
3.	Обществени /публични / библиотеки	
4.	Университетски /академични/ и специални библиотеки	
	РАЗДЕЛ VI. Управление на библиотеките	12
1.	Организация и методи за управление библиотеките	
2.	Управление на персонала. Длъжности в библиотеката	
3.	Библиотечна документация и статистика	
4.	Библиотечни сгради	
	РАЗДЕЛ VII. Маркетинг и връзки с обществеността в библиотеките	8
1.	Библиотечен маркетинг	
2.	Реклама в библиотеките	
3.	Пъблик релейшънз в библиотеките	
4.	Програми и методи на работа с потребителите в библиотеките	
	РАЗДЕЛ VIII. Информационно- комуникационните технологии / ИКТ / и библиотеките в България	6
1.	Библиотеките и интернет – исторически преглед на появата и развитието на световната мрежа	
2.	Създаване на условия за стандартизиране на обработката и систематизирането на информацията	
3.	Нови дейности и колекции в библиотеките.	
	Общо	36

РАЗДЕЛИ И ТЕМИ

VIII КЛАС

РАЗДЕЛ I . Теоретични основи на библиотечното дело

Тема 1. Библиотеката като част от културната надстройка на обществото-

библиотеката и мястото ѝ сред културните институции .Структура, функции и задачи на библиотечните институции

Тема 2. Типове и видове библиотеки – преглед на типологията на библиотеките в света, в някои държави в Европа, Америка и ЮНЕСКО

Тема 3. Библиотечни дейности и взаимодействие между тях– запознаване с основните библиотечни дейности и операции и взаимодействието между тях

РАЗДЕЛ II. История на библиотеките

Тема 1. Библиотеките в древния свят –първи сведения и представи за библиотеките, идеята за библиотеките в Древна Гърция, Александрийската библиотека, Пергамската библиотека, библиотеките във Византия.

Тема 2. Библиотеките през Средновековието - библиотеки в манастирите и скрипториите, първи трудове и теоретични разработки за организация на библиотечни фондове

Тема 3. Библиотеките през епохата на Възраждането- благоприятни условия за развитие на библиотеките, изобретението на Гутенберг и поява на книгопечатането. Преосмисляне на възгледите за предназначението на библиотеките в Западна Европа- Габриел Ноде. Просвещението и създаване на първата публична библиотека.

Тема 4. История на библиотеките след Великата френска революция- нов период в развитието на библиотекознанието като наука. Фундаменталния труд на Шретингер и идеите му за „научната библиотека“. Развитие на библиотеките и библиотекознанието в Германия през 18 и 19 век.

РАЗДЕЛ III. Библиотекознанието и библиотечното дело в България

Тема 1. Условия и предпоставки за зараждане на библиотеките и библиотекознанието в България- исторически преглед на появата и развитието на читалищата и библиотеките в България през Възраждането до Освобождението 1878 г.

Тема 2. Културата и библиотеките в България на границата между 19-ти и 20-ти век – изграждане на българската държава, развитие на засилени образователни процеси и културен градеж. Създаване на Националната библиотека, училищни и Университетска библиотека.

Тема 3. Развитие на ранното българско библиотекознание и първите съвременни библиотеки - ролята и заслугите на М. Дринов, К.Величков, К. Иречек, Ив. Шишманов.

РАЗДЕЛ IV. Общо теоретични и исторически етапи в българското

библиотекознание

Тема 1. Визията за професията на библиотекаря и библиотечното образование.- формиране на представи за библиотечната професия, зараждане на библиотечно образование, опити за обединение на библиотекарите.

Тема 2. Първи закони и наредби за библиотеките у нас и в чужбина- читалищни устави, закон за депозита, „ Правилник за Народните библиотеки в София и Пловдив“.

Тема 3. Историята на българските библиотеки през погледа на изследователите – публикации на Ст. Чилингиров, В.Йорданов, Е. Кирова, Ц.Цветанов и др.

IX КЛАС

РАЗДЕЛ V. Национална система на библиотеките в България

Тема 1. Библиотечна система и библиотечни мрежи в България –кратък преглед в исторически и съвременен аспект

Тема 2. Основни видове библиотеки в България - общо и кратко запознаване

Тема 3. Обществени /публични / библиотеки – по-обширно и конкретно запознаване със системата от публични библиотеки.

Тема 4. Университетски /академични/ и специални библиотеки -исторически преглед и запознаване с по-големите от тях.

РАЗДЕЛ VI. Управление на библиотеките

Тема 1. Организация и методи за управление библиотеките- създаване на обща представа за организацията в библиотечните институции.

Тема 2. Управление на персонала. Длъжности в библиотеката - характеристика на най-типичните работни места в библиотеките. Необходими качества и професионална подготовка на библиотекаря.

Тема 3. Библиотечна документация и статистика -основни библиотечни актове и документи. Значението на водене на точна статистика в библиотеките. Отчитане на работата в библиотеките.

Тема 4. Библиотечни сгради - изисквания и параметри за сградите. Най-характерните библиотечни сгради у нас и по света.

РАЗДЕЛ VII. Маркетинг и връзки с обществеността в библиотеките

Тема 1. Библиотечен маркетинг- ново направление в дейността на библиотеките. Основни характеристики.

Тема 2. Реклама в библиотеките- решаващо направление в дейността на съвременните библиотеки.

Тема 3. Пъблик релейшънз в библиотеките – какво трябва да прави библиотеката за да добие висок статус в обществото.

Тема 4. Програми и методи на работа с потребителите в библиотеките- запознаване с най-популярните действащи програми в България в библиотеките.

РАЗДЕЛ VIII Информационно- комуникационните технологии / ИКТ / и библиотеките в България

Тема 1. Библиотеките и интернет – исторически преглед на появата и развитието на световната мрежа . Мястото и ролята на библиотеките и информацията в интернет. Интернет в България и българските библиотеки.

Тема 2. Създаване на условия за стандартизиране на обработката и систематизирането на информацията- изисквания за уеднаквяване на записите на библиографските описания във всички библиотеки по света при създаване на електронни каталози.

Тема 3. Нови дейности и колекции в библиотеките – създаване на дигитални колекции от библиотеките. Дигитализация на ценни библиотечни фондове.

V. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УЧЕНОТО – ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И КОМПЕТЕНТНОСТИ

В края на обучението учениците трябва да притежават следните знания, умения и компетентности:

знания:

- основните исторически етапи в развитието на библиотеките ;
- понятия и термини свързани с организацията, структурата и дейностите в библиотеките;
- видовете библиотечни системи и и видовете библиотечни институции;
- основните съвременни библиотечни технологии.

умения:

- да владеят някои библиотечни операции;

- да разпознават различните видове информационни източници и за кои потребители на библиотеката са предназначени

компетентности:

- могат да се справят с традиционни библиотечни дейности
- имат усет за по-бързо ориентиране в съвременните модерни библиотеки

VI. ЛИТЕРАТУРА

1. Дончева, Анета. Общо библиотекознание. Библиотечен мениджмънт: учебник С., Българско библиотечно-информационно асоциация, 2014
2. Горман, Майкъл. Нашите непреходни ценности. Библиотеките през 21 век. С., Унив. изд. Св. Кл. Охридски, 2006.
3. Младенова, Мария. Библиотекознанието в България от Освобождението до средата на 40-те години на 20 век. История, теория, практика. С., За буквите-О писменехъ, 2007.
4. Янкова, Ив. Университетската библиотека в съвременността. С., Унив. изд. Св. Кл. Охридски, 2002.

АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

Национална професионална гимназия по полиграфия и фотография – София.